

Στρατηγική για μια σύγχρονη, φιλική,
ανθρώπινη Αθήνα

2021

Ντόρα Μπακογιάννη
Δήμαρχος Αθηναίων

Η Αθήνα μπροστά στον 21^ο αιώνα

«...Διότι είναι προφανές ότι αν πρόκειται να επιφυλάξωμεν τον χώρο Γουδί, δι' ους σκοπούς κοινής ωφέλειας υποστηρίζεται, οφείλομεν να απαλλοτριώσωμεν αμέσως και τον χώρον τούτον και τον παραχωρήσωμεν προς τους σκοπούς τούτους, διότι εν εναντία περιπτώσει, επειδή ο χώρος ούτος ανήκει κατά το πλείστον εις το Δημόσιο και εις τη Μονή Πετράκη, είναι πρόδηλον, ότι οι οικοπεδοφάγοι μόλις απομακρυνθή ο στρατωνισμός από το Γουδί, θ' αρχίσουν το φιλόπολι έργων των μετ' ολίγον δεν θα υπάρχη πλέον έκτασις δυναμένη να χρησιμοποιηθή...δια τους ωραίους σκοπούς της κοινής ωφέλειας. Αλλ' η έκτασις αυτή δεν επιτρέπεται με κανέναν τρόπο να διατεθῆ εις οικόπεδα προς επέκτασιν του σχεδίου πόλεως. (...) Αλλά ούτο θα ήτο βαρύ έγκλημα κατά της πόλεως, η οποία έχει ήδη λάβη έκτασιν τεραστίαν, την οποία έχομεν καθήκον να περιστείλωμεν, αν είναι δυνατόν, και όχι να επεκτείνωμεν περαιτέρω.»

Ελευθέριος Βενιζέλος, 1930 στη συζήτηση της Βουλής για τις χρήσεις στο Γουδί (Εφημερίς Συζητήσεων της Βουλής)

Η Αθήνα του 21ου αιώνα, η σημερινή Αθήνα, είναι μία από τις μεγαλύτερες και σημαντικότερες μητροπολιτικές πρωτεύουσες του κόσμου.

Στη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 κέρδισε το μεγάλο στοίχημα. Στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων και έκανε περήφανους όλους τους Έλληνες.

Οι θετικές εντυπώσεις που δημιουργήθηκαν στην παγκόσμια κοινή γνώμη αποτελούν πλέον ένα σημαντικό κεφάλαιο για το μέλλον. Όμως οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν ήταν μόνον το τέλος μιας μεγάλης προσπάθειας. Κυρίως, ήταν η αρχή μιας νέας εποχής.

Μιας εποχής μεγάλων αλλαγών. Μέσα σε μια Ευρώπη που αλλάζει και αυτή.

Βρισκόμαστε μπροστά σε έναν πραγματικά μεγάλο μετασχηματισμό του ευρωπαϊκού χώρου. Η καινούρια πραγματικά ενωμένη Ευρώπη έχει δέκα νέα μέλη και αριθμεί τετρακόσια εκατομμύρια κατοίκους.

Μέσα στο νέο αυτό περιβάλλον, οι πόλεις της Ευρώπης, μεταξύ αυτών και η Αθήνα, φορείς αστικού πολιτισμού, εκτός από τα χρόνια προβλήματά τους, έχουν να αντιμετωπίσουν και νέες προκλήσεις: καινούργιες μορφές κοινωνικών, εισοδηματικών, περιβαλλοντικών και άλλων ανισορροπιών.

Στο πλαίσιο αυτό αναζητούν νέες προτάσεις διακυβέρνησης, καινούργιες λύσεις και προοπτικές. Η Αθήνα δεν είναι – και δεν θα μπορούσε να είναι – αποκομμένη από αυτό το μετεξελισσόμενο πλαίσιο. Η πόλη μας προσπαθεί και

αυτή να αναδείξει τη σύγχρονη ταυτότητά της, σε μια περίοδο σημαντικών ευκαιριών και προκλήσεων. Για να μπορέσουμε να αξιοποιήσουμε αυτές τις ευκαιρίες κατά τον καλύτερο τρόπο είναι απαραίτητο να ιεραρχήσουμε τους στόχους και τα διαθέσιμα μέσα, είναι απαραίτητο να έχουμε έναν στρατηγικό σχεδιασμό για την αστική οργάνωση της πόλης μας.

Ανεπάρκειες και αδυναμίες για την ανάπτυξη και τη διοικητική δομή της πόλης

Η αφετηρία των προβλημάτων της Αθήνας βρίσκεται στη στρεβλή ανάπτυξη και στην άναρχη διοικητική δομή της πόλης.

Ο αστικός σχεδιασμός της πόλης, αναπτύχθηκε μεταπολεμικά σε τρεις φάσεις:

- η πρώτη, αφορούσε στις παρεμβάσεις και στα έργα που υλοποιήθηκαν στην πρωτεύουσα τη δεκαετία που ακολούθησε τη λήξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Πρόκειται για έργα, τα οποία στόχευαν στην αποκατάσταση των καταστροφών που προκάλεσε ο πόλεμος, δηλαδή έργα προσανατολισμένα στην ανασυγκρότηση του αστικού ιστού της πόλης.
- η δεύτερη, αποσκοπούσε στην ευρεία επέκταση των ορίων της πρωτεύουσας, για να υποδεχθεί το πρώτο και το δεύτερο κύμα της μαζικής εσωτερικής μετανάστευσης και της μεγάλης αστικοποίησης
- η τρίτη, είχε ως επιδίωξη, την αναγκαστική παρέμβαση στις διοικητικές δομές και τις τεχνικές υποδομές της πόλης, με προφανή στόχο την προσαρμογή της Αθήνας στις νέες ανάγκες και στις μεγάλες απαιτήσεις που δημιουργήσε η επέκταση του πολεοδομικού συγκροτήματος χωρίς προγραμματισμό, με απουσία κάθε σχεδιασμού και με έλλειψη διορατικότητας.

Με αυτό που συνέβη όχι μόνο χάθηκε η αισθητική ενότητα της πόλης αλλά και μεγάλο μέρος της ποιότητας ζωής. Χάθηκε η αγάπη για την πόλη – το πιο τραγικό απ' όλα.

Για να αντιμετωπίσουμε τα λάθη που προκαλούσε η στρεβλή ανάπτυξη της πόλης επιλέξαμε να προσθέτουμε φορείς εξουσίας χωρίς ποτέ να καταργείται κανείς. Έτσι φτάσαμε στον ακραίο διοικητικό παραλογισμό που ισχύει σήμερα. Σήμερα για το λεκανοπέδιο της Αττικής υπάρχουν δεκάδες αρμόδιοι, συναρμόδιοι και αναρμόδιοι φορείς:

- όλα τα υπουργεία,
- ο γραμματέας της περιφέρειας Αττικής,
- το Περιφερειακό Συμβούλιο Αττικής,
- η υπερνομαρχία Αθηνών-Πειραιώς,
- τέσσερις νομάρχες και αντίστοιχες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις,
- ογδόντα οκτώ δήμοι,
- εξήντα έξι κοινότητες,
- και αμέτρητος αριθμός Φορέων, Νομικών Προσώπων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα, Κοινωνικών Επαγγελματικών Φορέων και Συνδέσμων όπως είναι ο ΟΑΣΑ, ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ, ΗΣΑΠ, ΗΛΠΑΠ, ΕΘΕΛ, ΚΤΕΛ, Τράμ Αθηνών, ΟΡΣΑ, ΕΥΔΑΠ κ.λπ.

Το αποτέλεσμα είναι να αναρωτιέται ο κάθε

πολίτης, ποιος τελικώς αποφασίζει για τη ζωή του σ' αυτή την πρωτεύουσα. Και η απάντηση είναι: Όλοι και κανείς. Η αντιμετώπιση αυτής της στρεβλής ανάπτυξης και της άναρχης διοικητικής δομής για την πόλη των Αθηνών απαιτούσε και απαιτεί σχέδιο, όραμα, και βούληση, για μεγάλες αλλαγές. Οι μεγάλες σύγχρονες απαιτήσεις της πόλης επιβάλλουν μεγάλες μεταρρυθμίσεις.

Η στρατηγική μας για την Αθήνα

Όταν οι Αθηναίες και οι Αθηναίοι, στις δημοτικές εκλογές του Οκτωβρίου του 2002, εμπιστεύτηκαν στη σημερινή δημοτική αρχή, με πλειοψηφία 61% την ευθύνη για την πορεία της πόλης, εμπιστεύτηκαν ένα συγκροτημένο σχέδιο αλλαγών και ένα πρόγραμμα δράσης για την Αθήνα.

Ένα σχέδιο για την πόλη που θα φιλοξενούσε τους Ολυμπιακούς αγώνες, ένα προγραμματικό πλαίσιο που θα ανταποκρινόταν στις προκλήσεις που έθετε αυτή η μοναδική στιγμή στην ιστορία της πόλης και ταυτόχρονα θα απαντούσε σε μονιμότερες υστερήσεις που συνδέονταν με τη διαχρονική πορεία διαμόρφωσης της Αθήνας. Ένα σχέδιο την αναγκαιότητα του οποίου είχαμε τεκμηριώσει και για τις κατευθύνσεις του οποίου είχαμε ήδη δεσμευτεί προεκλογικά σε δεκάδες συζητήσεις και συγκεντρώσεις με πολίτες και κοινωνικούς και επαγγελματικούς φορείς. Η Αθήνα έπρεπε να αποκτήσει νέες δυνατότητες οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

- Χρειάζοταν υποδομές. Για την αναβάθμιση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχει, για την ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών, για τις μεταφορές. Η σημερινή Αθήνα είναι το κέντρο όλου του Λεκανοπεδίου. Κατά συνέπεια κάθε υπερτοπικός σχεδιασμός και ειδικά κάθε σχεδιασμός που αφορά στα δίκτυα, όπως η επέκταση του Μετρό ή οι οδικοί άξονες, την αφορά άμεσα.
- Χρειάζοταν αστικές αναπλάσεις, αξιοποίηση χώρων, περισσότερο πράσινο.
- Χρειάζοταν -περισσότερο από όλα,- μια νέα αντίληψη για το ρόλο και τη συμμετοχή των πολιτών, σ' αυτή την προσπάθεια.
- Χρειάζοταν να ενισχυθεί η κοινωνική εμπιστοσύνη. Η πόλη βίωνε νέα κοινωνικά φαινόμενα. Η αυξημένη παρουσία οικονομικών μεταναστών ωθούσε σε προβλήματα στον ευαίσθητο χώρο του σχολείου, σε ενίσχυση φαινομένων αντικοινωνικής συμπεριφοράς, σε νέες σκληρότερες μορφές και πολλές φορές αθέμιτες μορφές ανταγωνισμού στο εμπόριο και την αγορά εργασίας.
- Χρειάζοταν τέλος ενισχυθεί η πολιτική εμπιστοσύνη στη Δημοτική αρχή. Ο Δήμος οφείλει να δίνει πρώτος το παράδειγμα στους πολίτες. Οφείλει να λειτουργεί σε πνεύμα συνεννόησης και αμοιβαιότητας. Οφείλει να διαχειρίζεται τις οικονομικές υποθέσεις με διαφάνεια και γνώμονα το δημόσιο συμφέρον. Οφείλει να μεγιστοποιεί το αποτέλεσμα των υπηρεσιών που παρέχει αξιοποιώντας το ανθρώπινο δυναμικό που διαθέτει.

Η Αθήνα χρειάζεται ακόμη πολλά και χρειάζοταν στο παρελθόν περισσότερο. Και βέβαια γνωρίζαμε ότι οι δυνατότητες που θα είχαμε στο τυπικό πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Δήμου Αθηναίων ήταν περιορισμένες. Η δημοτική αρχή έχει όρια στις δυνατότητες παρεμβάσεων.

Ωστόσο, ένα σχέδιο προόδου της πόλης δεν εξαντλείται μόνο στο πλαίσιο των πολιτικών που υλοποιεί ο Δήμος. Η δημοτική αρχή μπορεί να πάρει πρωτοβουλίες, να επηρεάσει θετικά με τη δράση της την κεντρική διοίκηση, τον επιχειρηματικό κόσμο και τους πολίτες.

Με αυτές τις σκέψεις και τις διαπιστώσεις, σχεδιάσαμε τη στρατηγική για μια σύγχρονη, φιλική, ανθρώπινη, πόλη. Το όραμα μας για την Αθήνα, το όραμα για μια ανοιχτή, ασφαλή και δυναμική πόλη, πήρε, στα χρόνια που πέρασαν, υπόσταση. Κινητοποιήσαμε τις κοινωνικές δυνάμεις της πόλης.

Στους Ολυμπιακούς αγώνες φάνηκε ότι το μεγαλύτερο κεφάλαιο της πόλης, είναι οι πολίτες της. Συνδυάσαμε τη μοναδική ιστορία μας με το σύγχρονο πολιτισμό μας, που βασίζεται στο αίσθημα της ασφάλειας στην πόλη και στη φιλικότητα των πολιτών. Πιστεύουμε ότι πολιτισμός της σημερινής Αθήνας, είναι ο πολιτισμός της καθημερινότητας των κατοίκων της. Εκεί πρέπει να αναζητήσουμε και τις δυνατότητες και τις αδυναμίες μας. Και αυτό κάναμε. Οι προσπάθειες μας, αναπτύχθηκαν, σε πέντε κατευθύνσεις.

- Σχεδιάσαμε και εφαρμόσαμε το μεγαλύτερο επενδυτικό πρόγραμμα υποδομών που υπήρξε ποτέ στην Αθήνα. Ένα πρόγραμμα αστικών αναπλάσεων που ξαναζωντάνεψε πολλές εγκαταλελειμμένες γειτονιές. Για μας η Αθήνα δεν τελειώνει στην πλατεία Ομονοίας ή στην πλατεία Συντάγματος. Αναδείξαμε περιοχές και γειτονιές υποβαθμισμένες και ξεχασμένες. Πιστεύουμε ότι η προσπάθεια αυτή πρέπει να συνεχισθεί και να ολοκληρωθεί. Κάθε τετραγωνικό μέτρο της Αθήνας έχει τεράστια αξία και αυτή η αξία πρέπει να αναδειχθεί προς όφελος των κατοίκων της και προς όφελος της οικονομικής ζωής της πόλης.
- Δώσαμε ώθηση και συνοχή στις κοινωνικές παρεμβάσεις του Δήμου. Με προγράμματα καταπολέμησης της ανεργίας, προγράμματα για την τρίτη ηλικία, προγράμματα ένταξης των αποκλεισμένων στον κοινωνικό ιστό της πόλης.
- Αλλάξαμε την οικονομική πολιτική του Δήμου. Βασικό μας μέλημα ήταν η εξυγίανση και η ισχυροποίηση του. Αξιοποιήσαμε τα

σύγχρονα χρηματοοικονομικά εργαλεία. Και όλα χωρίς να υποθηκευτεί το μέλλον της πόλης, χωρίς να επιβαρυνθούν τα οικονομικά και η μακροπρόθεσμη προοπτική της. Για πρώτη φορά άρχισαν να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται με επιτυχία προγράμματα με χρηματοδότηση από τα κοινοτικά ταμεία.

- Εκσυγχρονίσαμε τη διοικητική λειτουργία του Δήμου εφαρμόζοντας σύγχρονες μεθόδους διοίκησης, γεγονός που αναγνωρίστηκε με διεθνή αξιολόγηση και αναγνώριση.
- Αναδείξαμε τη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία της πόλης. Κινητοποιήσαμε τους πολίτες μέσα από εθελοντικά δίκτυα. Στην Αθήνα ο Πολιτισμός δεν είναι μόνο τα μνημεία της, που αποτελούν σημείο αναφοράς για όλη την ανθρωπότητα. Στην

Αθήνα ο Πολιτισμός έχει πρόσωπο, το φιλικό πρόσωπο των Αθηναίων. Και παρά τις δυσκολίες, μια που σε μια πόλη όπως η Αθήνα η καθημερινότητα δεν αλλάζει εύκολα, η εικόνα έχει ήδη βελτιωθεί σημαντικά. Οι επιτυχίες της τελευταίας τριετίας ανέτρεψαν πολλά στερεότυπα για το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Απέδειξαν ότι οι Δήμοι μπορούν και πρέπει να αναλάβουν ευθύνες και πρωτοβουλίες και να παράγουν πολιτική με αναπτυξιακό και κοινωνικό έργο. Με αυτή τη στρατηγική άλλαξε η Αθήνα. Με δουλειά, με σχέδιο, με πρόγραμμα. Και με την εμπειρία που έχει αποκτηθεί, κοιτάζει μπροστά με αισιοδοξία και αυτοπεποίθηση.

Με εμπιστοσύνη στις δυνατότητες των Αθηναίων.

Πως να προχωρήσουμε

Η Αθήνα εισέρχεται στον 21ο αιώνα με φιλοδοξίες. Το νέο όραμα για την Αθήνα πρέπει να αναδείξει το σύγχρονο πρόσωπο της πρωτεύουσας, συνεκτιμώντας παραμέτρους όπως η ιστορία της πόλης, η κοινωνική της συνοχή, ο πολιτισμός που η τελευταία κομίζει, αλλά και διαστάσεις οι οποίες αφορούν τις εξελίξεις στην τεχνολογία, το περιβάλλον και το χωροταξικό σχεδιασμό.

Αυτό προϋποθέτει την επανεκτίμηση και την αναπροσαρμογή του αναπτυξιακού σχεδιασμού της Αθήνας σε μια νέα μητροπολιτική βάση και λογική.

Η Αθήνα δεν είναι απλώς το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας. Είναι μια σύγχρονη ευρωπαϊκή και παγκόσμια μητρόπολη, τόπος χωροθέτησης ευρύτερων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, αλλά και πόλη η οποία παρουσιάζει υψηλή πληθυσμιακή συγκέντρωση και η οποία με βελτιωμένες υποδομές μπορεί να μπει πλέον σε μια νέα περίοδο όπου η αστική της οργάνωση θα επιδιώκεται με στρατηγική και προγραμματισμό.

Η προσαρμογή της αναπτυξιακής πολιτικής της Αθήνας στις καινούργιες ανάγκες και στα νέα περιβαλλοντικά δεδομένα, προϋποθέτει τον προσανατολισμό όλων των επιμέρους πολιτικών και δράσεων στον στόχο της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης.

Τα βασικά ζητήματα για την αναβάθμιση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος της πόλης είναι:

i) **Νέος πολεοδομικός και χωροταξικός σχεδιασμός για την Αθήνα.** Επιβάλλεται να υπάρξει ριζική αναθεώρηση του ρυθμιστικού σχεδίου της Αθήνας. Χρειάζεται καινούργιος σχεδιασμός ο οποίος να ανταποκρίνεται στα νέα δεδομένα, στις απαιτήσεις που επιβάλλουν οι διαμορφωμένες οικονομικές και κοινωνικές πραγματικότητες στην πόλη. Γεγονός το οποίο πρέπει να συνδυαστεί με **συνολική επανεξέταση του καθορισμού των χρήσεων γης** για όλη την έκταση του πολεοδομικού ιστού, με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να νομιμοποιηθεί, να ελεγχθεί και να καθοδηγηθεί η μελλοντική αστική ανάπτυξη της Αθήνας. Στόχος είναι μια πόλη που μαθαίνοντας από τα σφάλματα του 20^{ου} αιώνα προχωρεί προς τον 21^ο αιώνα, αφιερώνοντας πολύ περισσότερο χώρο στις κοινές χρήσεις.

ii) **Η ενοποίηση των ελευθέρων χώρων της πόλης και η συγκρότηση δικτύου πρασίνου.** Η Αθήνα χρειάζεται προστασία των αδόμητων χώρων και ανάδειξη των ελευθέρων χώρων. Μια πολιτική που θα στηριχθεί σε μια σαφή

στρατηγική ενοποίησης των ελευθέρων χώρων της πόλης που θα έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- **Δημιουργία με ενιαία μορφή και διοίκηση του Μητροπολιτικού Πάρκου στο Γουδή.**

Είναι θεμελιώδης επιλογή και όσο και αν φαντάζει οξύμωρο – εξαιτίας της πολύχρονης καθυστέρησης- είναι ίσως το πιο εύκολο βήμα, γι' αυτό πρέπει να αποκλεισθούν λογικές κατακερματισμού.

- **Καθιέρωση του «Πόρου Πρασίνου» από την αξιοποίηση των χώρων του πρώην αεροδρομίου στο Ελληνικό.**

Με τα κεφάλαια που μπορεί να προκύψουν από την μερική αστική αξιοποίηση της τεράστιας έκτασης του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού μπορούν να χρηματοδοτηθούν σημαντικές απαλλοτριώσεις και εξαγορές σε όλες τις υποβαθμισμένες και πυκνοδομημένες περιοχές της Αθήνας για τη δημιουργία της ενοποίησης των ελευθέρων χώρων στο λεκανοπέδιο.

- **Πρωώθηση της ευρύτερης ανάπλασης της περιοχής του Ελαιώνα.**

Η αξιοποίηση του Ελαιώνα, ως νέο κέντρο υπηρεσιών για την πόλη, μπορεί ταυτόχρονα να αποσυμφωρήσει το ιστορικό και εμπορικό κέντρο της Αθήνας, ώστε αυτό να στραφεί περισσότερο σε χρήσεις πολιτισμού, τουρισμού και κατοικίας, αξιοποιώντας το μοναδικό ιστορικό του πλούτο. Αντιστοίχως, ο Ελαιώνας, με τις μοναδικές αναλογίες πρασίνου και ελευθέρων χώρων που μπορεί να προσφέρει, θα αποτελεί ένα σύγχρονο, διαφορετικό πόλο προσέλκυσης επενδύσεων και νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Θυραλλίδα στη νέα εποχή για τον Ελαιώνα μπορεί να αποτελέσει το μεγάλο πρόγραμμα «Διπλής Ανάπλασης» στο Βοτανικό και στη Λεωφ. Αλεξάνδρας.. Η απελευθέρωση του χώρου της Λεωφόρου Αλεξάνδρας δημιουργεί τη δυνατότητα να διαμορφωθεί ένα τεράστιο σχέδιο ενιαίου χώρου πρασίνου στην πυκνοκατοικημένη περιοχή των Αμπελοκήπων, που θα ξεκινά απ' τα Προσφυγικά, και θα φθάνει ως το Λυκαβηττό και το ΝΙΜΙΤΣ.

- **Παρεμβάσεις σε επίπεδο γειτονιάς για προστασία των αδόμητων χώρων που έχουν το κρίσιμο μέγεθος για να γίνουν συνοικιακοί πόλοι αναψυχής και πρασίνου.**

iii) **Νέα πολιτική για το κέντρο της πόλης.** Το μέλλον του ιστορικού και εμπορικού κέντρου της Αθήνας συνδέεται ευθέως με τις εξελίξεις στις μεταφορές και το κυκλοφορικό. Βασικός στόχος για την ταυτότητα και το χαρακτήρα της πόλης είναι η απόφαση να κλείσει το ιστορικό κέντρο της πόλης των Αθηνών για τα αυτοκίνητα. Η σταδιακή απομάκρυνση των αυτοκινήτων απ' το κέντρο της πόλης, απαιτεί την ευρεία αξιοποίηση σύγχρονων και φιλικών προς το περιβάλλον

δημόσιων μέσων μεταφοράς, κάτι που έχει ήδη γίνει σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές πόλεις. Με την επιλογή αυτή, θα αναβαθμιστεί η Αθήνα ως προορισμός υψηλής τουριστικής ποιότητας. Πρέπει να προωθηθεί ο μακροπρόθεσμος σχεδιασμός ανάπτυξης του ΜΕΤΡΟ το οποίο είναι η μόνη κυκλοφοριακή επένδυση υψηλής απόδοσης. Με προοπτική δεκαετίας πρέπει το δίκτυο του να καλύψει πολυπληθείς συνοικίες της πόλης όπως είναι το Παγκράτι, τα Εξάρχεια, η Κυψέλη, τα Πατήσια.

Τα έργα παράκαμψης του κέντρου πρέπει κι αυτά να συνεχιστούν στους ανισόπεδους κόμβους και τις σήραγγες για διάνοιξη νέων οδικών αξόνων, και στις υπογειοποιήσεις, με έμφαση σε αυτές του ηλεκτρικού και του προαστιακού σιδηροδρόμου. Αλλιώς ελλοχεύει ο κίνδυνος «γκετοποίησης» σημαντικών περιοχών της πόλης των Αθηνών. Τα μέσα συγκοινωνίας, Τραμ, Τρόλεϊ και λοιπά δεν πρέπει να ανταγωνίζονται το ένα το άλλο. Οι λεωφορειακές γραμμές πρέπει, κατά κύριο λόγο, να τροφοδοτούν τα μέσα σταθερής τροχιάς.

Παράλληλα χρειάζεται η ανάπτυξη δικτύου σταθμών άρκινγκ περιφερειακά, όπου αφενός θα γίνεται και μετεπιβίβαση στα μέσα σταθερής τροχιάς, αφετέρω δε θα παρέχονται υπηρεσίες κυρίως στους μόνιμους κατοίκους των περιοχών.

iv) e-ΑΘΗΝΑ:Εκτεταμένη χρήση των πλεονεκτημάτων της τεχνολογίας.

Η πρακτική που μπορεί κατ' εξοχήν να συνδυάσει μια σειρά ωφελειών για το αστικό και φυσικό περιβάλλον με την αναβάθμιση των σχέσεων πολιτείας-πολίτη είναι η εκτεταμένη ψηφιακή δικτύωση της πόλης. Η «ηλεκτρονική» Αθήνα (e-Αθήνα σύμφωνα με την ορολογία τη εποχής) θα δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για τη μείωση των μετακινήσεων των πολιτών για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων τους, την εξοικονόμηση χρόνου και χρήματος για τους πολίτες και τις υπηρεσίες, τη μη επιβάρυνση του αστικού και φυσικού περιβάλλοντος καθώς και την αποσυμφόρηση του κέντρου σε επίπεδο κυκλοφορίας.

v) Νέος σχεδιασμός για τη διαχείριση των αστικών απορριμμάτων.

Μια πόλη-γίγας όπως η Αθήνα δεν μπορεί να επιζήσει, αν δεν αντιμετωπίσει ριζικά το μέγα πρόβλημα των απορριμμάτων. Επιβάλλεται άμεσα η καθολική ανάπτυξη και εφαρμογή της ανακύκλωσης. Και φυσικά η διαχείριση των απορριμμάτων υιοθετώντας νέες τεχνολογίες και ανάλογες δημιουργικές τεχνικές - οι οποίες παρέχουν εκτός των άλλων τη δυνατότητα παραγωγής ενέργειας - είναι μονόδρομος. Οι πιλοτικές εφαρμογές είναι ανάγκη να γίνουν τμήμα της καθημερινότητάς μας και ο όρος

«αιφορία» πρέπει να αρχίσει να υλοποιείται για το καλό των παιδιών μας.

vi) Ενίσχυση των δομών κοινωνικής αλληλεγγύης και συνοχής.

Η Αθήνα, για να αποκτήσει ταυτότητα, χρειάζεται πολιτικές ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής. Παρεμβάσεις και μέτρα που θα συμβάλλουν στην ανατροπή των φαινομένων του αποκλεισμού και της περιθωριοποίησης αυτών που βρίσκονται - στον σημερινό ανταγωνιστικό κόσμο - σε δυσχερή θέση: Υπηρεσίες οι οποίες είτε αυτές αφορούν στο παιδί, στη μητέρα, στους απόρους, στην προληπτική ιατρική, είτε στον αθλητισμό, πρέπει να παρακολουθούν τις ανάγκες και τις συνθήκες της εποχής. Η κοινωνική συνοχή είναι προϋπόθεση και πόλος για μια δυναμική και φιλόδοξη πόλη. Όπως και ο πολιτισμός. Η δημιουργία, η πρωτοπορία, η καινοτομία στην τέχνη, στα γράμματα, στη μουσική, μπορούν να προσδώσουν στην πόλη μια νέα υπόσταση.

vii) Αστικές αναπλάσεις σε φθίνουσες περιοχές για να καταστούν πόλοι έλξης νέων χρήσεων.

Η πόλη πρέπει να καταστεί σύγχρονο επιχειρηματικό κέντρο, αξιοποιώντας και τις δυνατότητες που παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Αθήνα πρέπει να δώσει έμφαση στη στήριξη νέων επιχειρήσεων και νέων ανθρώπων. Έχουμε συνείδηση του γεγονότος ότι το μέλλον ανήκει στηνυψηλή τεχνολογία και στα πλεονεκτήματα που επιφέρει η αξιοποίηση της κοινωσίας της γνώσης. Με εργαλείο τη νέα επιχειρηματικότητα φιλοδοξία μας είναι να προχωρήσουμε σε ανάπλαση υποβαθμισμένων περιοχών και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στα όρια του δήμου.

Εργαλείο για ένα τέτοιο σχέδιο είναι οι οργανωμένες αστικές αναπλάσεις σε φθίνουσες περιοχές.

Αρχαία μνημεία, βυζαντινές εκκλησίες, οθωμανικά κατάλοιπα, νεοκλασικά κτίρια, εκλεκτικιστικά, art-nouveau, art- deco, η «νέα αρχιτεκτονική» του '30, πρέπει όλα να ενταχθούν σε προγράμματα προστασίας και ανάδειξης. Ανάδειξη της ιστορικής φυσιογνωμίας της πόλης - που θα κάνει περήφανους τους Αθηναίους, αλλά και άμεση χρήση όλων των κτιρίων της πόλης. Αλλά, εκτός απ' αυτά, υπάρχει η μεγάλη, η απέραντη σύγχρονη Αθήνα - που την ξεχνάμε: Η πολιτική μας, για τις πολυκατοικίες που απέκτησε δυναμική την τριετία αυτή με το πρόγραμμα «Πρόσοψη» πρέπει να διευρυνθεί εντάσσοντας δράσεις, για την ενοποίηση των ακάλυπτων χώρων των πολυκατοικιών, για τις στέγες της πόλης, για τη συνεχή και περιοδική ανακαίνιση μιας πρόσοψης.

Οι διαρθρωτικές αλλαγές για το μέλλον της αυτοδιοίκησης

Οι σύγχρονες απαιτήσεις της αυτοδιοίκησης και του κράτους επιβάλλουν μεγάλες μεταρρυθμίσεις. Στην Ελλάδα, όπως γίνεται και σ' ολόκληρη την Ευρώπη, πρέπει επιτέλους να εμπιστευθούμε τις τοπικές και περιφερειακές δυνάμεις.

Να υιοθετήσουμε μια νέα αντίληψη για το ρόλο του κράτους και τη σχέση του με τον πολίτη. Να διαμορφώσουμε μια νέα αρχιτεκτονική για την αυτοδιοίκηση και τη διοικητική δομή της Ελλάδας.

Θεμέλιο της στρατηγικής αυτής είναι θεσμικές, διοικητικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις που θα οδηγήσουν σε ένα κράτος ευέλικτο, αποτελεσματικό και φιλικό προς τον πολίτη. Μια νέα αντίληψη για τη λειτουργία και την οργάνωση του κράτους, η οποία θα στηριχθεί σε πέντε μεγάλες στρατηγικές αλλαγές:

i) Η άμεση δημιουργία Μητροπολιτικού Δημοτικού Οργανισμού για τα μεγάλα αστικά κέντρα, για την Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη, την Πάτρα και το Ηράκλειο.

Ευθύνη του Μητροπολιτικού Δημοτικού Οργανισμού θα είναι η ανάπτυξη μητροπολιτικών δράσεων, ο στρατηγικός σχεδιασμός και ο συντονισμός των πολιτικών, σε βασικούς τομείς όπως είναι: η οικονομική ανάπτυξη, ο χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός, η κοινωνική πολιτική, το περιβάλλον και η διαχείριση απορριμμάτων, οι μεταφορές, καθώς και η πολιτική προστασίας και ασφάλειας.

Είναι μια ριζική τομή, η οποία οδηγεί στον εκσυγχρονισμό και στην ανανέωση του θεσμού της αυτοδιοίκησης.

Η διεθνής εμπειρία μπορεί να προσφέρει πολλά μοντέλα και πρότυπα οργάνωσης. Μπορούμε να προσεγγίσουμε τις αρχές, τους κανόνες και την εμπειρία του γαλλικού μοντέλου συγκρότησης της μητροπολιτικής διακυβέρνησης. Έτσι, για παράδειγμα, στην περιοχή του Λεκανοπεδίου Αθηνών, στο μητροπολιτικό οργανισμό, περιέχονται όλες οι μητροπολιτικές αρμοδιότητες απ' όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, χωρίς να θίγονται οι υφιστάμενοι θεσμοί και τα όργανα της πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των δήμων δηλαδή που θα συγκροτήσουν το μητροπολιτικό δημοτικό οργανισμό. Οι δήμοι θα είναι ισχυροί φορείς υλοποίησης των πολιτικών του μητροπολιτικού δήμου.

Η μητροπολιτική οργάνωση για την Ελλάδα είναι το θεμέλιο μιας νέας αρχιτεκτονικής για τη διοικητική διάρθρωση της χώρας και πρέπει να προχωρήσει παράλληλα με τις τρεις άλλες στρατηγικές επιλογές.

ii) Η θέσπιση του αιρετού Περιφερειάρχη και την εκλογή Περιφερειακού Συμβουλίου απευθείας από το λαό.

Η νέα Ευρωπαϊκή λογική οδηγεί σε μια - μη αντιστρέψιμη - πορεία, που έχει συγκεκριμένη κατεύθυνση: Την Ενωμένη Ευρώπη των Περιφερειών. Η Περιφέρεια είναι η ενιαία φυσική, διοικητική και αναπτυξιακή ενότητα όπως προκύπτει ήδη από τις μελλοντικές πολιτικές των διαρθρωτικών ταμείων της Ε.Ε. ενόψει του Δ' ΚΠΣ. Η θέσπιση ισχυρού Περιφερειακού Συμβουλίου και εκλεγμένου Περιφερειάρχη, που λογοδοτεί στους πολίτες της περιφέρειάς του, περιφερειάρχη με ουσιαστικές αρμοδιότητες για τη χάραξη της αναπτυξιακής πολιτικής σ' όλα τα επίπεδα, αποτελεί το εφελκυστήρα για να πετύχουμε την πρόοδο και τη ριζική αντιμετώπιση των διευρυνόμενων κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων. Η αλλαγή που προτείνω, με αιρετό Περιφερειάρχη, είναι θεμελιώδης. Αρκεί να αναρωτηθείτε ποιος εκλεγμένος περιφερειάρχης θα μπορούσε να σταθεί στη θέση του αν η Περιφέρεια του είχε απωλέσει το 50% των πόρων που δικαιούται από τις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις. Εκτός των άλλων μέσα από αυτή τη θεσμική αλλαγή θα είναι πιο αξιόπιστη και πιο αξιοκρατική η ανανέωση του πολιτικού προσωπικού της χώρας.

iii) Η ουσιαστική ενίσχυση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, δηλαδή των δήμων της χώρας.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρξει αναπτυξιακό σχέδιο συνενώσεων «δεύτερης γενιάς» για τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης σε ευρύτερες και πιο αποτελεσματικές μονάδες. Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρέπει να αντιμετωπισθούν ως επιχειρησιακές μονάδες που έχουν να επιτελέσουν αναπτυξιακό και κοινωνικό έργο. Για να ανταποκριθούν σε αυτή την αποστολή, δεν αρκεί, η μεταφορά πόρων και αρμοδιοτήτων. Επιβάλλεται να προωθήσουμε συγκεκριμένες αλλαγές που θα ενισχύσουν την οικονομική αυτονομία και ανεξαρτησία της αυτοδιοίκησης όπως είναι: Η δυνατότητα της τοπικής φορολογίας, η οποία όμως πρέπει να έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο και να συνδυάζεται με μείωση της κρατικής φορολογίας. Η θέσπιση πλαισίου για την ανάπτυξη εταιρικών σχέσεων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα, ειδικότερα για την υλοποίηση αυτοχρηματοδοτούμενων έργων. Η εξασφάλιση εύκολης πρόσβασης στην αγορά κεφαλαίων, καθώς και η δυνατότητα λειτουργικής χρηματοδότησης από την τραπεζική αγορά εφόσον οι δήμοι έχουν

εξασφαλίζει τις προσαρμογές που απαιτεί το τραπεζικό σύστημα.

iv) Η αναβάθμιση του ρόλου της αυτοδιοίκησης για το σχεδιασμό της πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης.

Τα σχέδια και οι δράσεις πρέπει να ξεκινούν από την αυτοδιοίκηση και πρέπει να στηρίζονται στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας. Υπάρχει η ανάγκη να διαμορφώσουμε σε τοπικό επίπεδο, νέες οριζόντιες πολιτικές για να αντιμετωπίσουμε αυξημένες κοινωνικές ανάγκες και προβλήματα που έχουν ιδιαίτερη ένταση και εμφανίζονται σε όλα τα αστικά κέντρα. Πολιτικές για την προστασία του περιβάλλοντος, την κοινή μεταναστευτική πολιτική, την πολιτική

προστασία, τις κοινωνικές υποδομές για τα παιδιά και την τρίτη ηλικία.

Αυτό το πλαίσιο των τεσσάρων μεγάλων πολιτικών και θεσμικών μεταρρυθμίσεων στη δομή, στην οργάνωση και στη λειτουργία της διοίκησης του κράτους, οδηγεί σε ένα κεντρικό κράτος **πιο μικρό, πιο ευέλικτο, πιο φιλικό, πιο κοντά στον πολίτη.**

Η ευρωπαϊκή δυναμική σηματοδοτεί την πορεία που πρέπει να ακολουθήσουμε. Είναι η μεγάλη πρόκληση που έχουμε μπροστά μας. Δεν είναι απλώς μια θεσμική ή διοικητική αλλαγή. Είναι μια μεγάλη τομή που θα ενισχύσει τους ρυθμούς ανάπτυξης. Είναι βήμα ανάπτυξης και προόδου για όλο τον τόπο.

Η επιτυχία ενός δημάρχου κρίνεται από την ικανότητά του και την αποτελεσματικότητά του να δώσει λύσεις στα πολλά μεγάλα, αλλά και στα άπειρα μικρά προβλήματα της πόλης.

Κρίνεται επίσης από τη δυνατότητά του να συνθέσει και να προτείνει ένα ρεαλιστικό και φιλόδοξο πρόγραμμα αναβάθμισης της κοινωνικής και οικονομικής ζωής της πόλης

Κρίνεται όμως προπαντός από την ικανότητά του να ενώνει τους πολίτες, να τους εμπνέει εμπιστοσύνη και να τους κινητοποιεί για χάρη μιας κοινής προσπάθειας για το μέλλον της πόλης.

